

КОСТЕЛУ В РІВНОМУ - 460 ЛІТ

Мабуть, не всі парафіяни та гості нашого міста знають про це. Спершу на місці нинішнього костелу святого Антонія (тепер тут діє зал камерної та органної музики) була католицька святиня - дерев'яна будівля. Її звала в 1548-му Беата з роду Косцєльських, княгиня Острозька. Цього ж року костел, який отримав назву Успіння Пресвятої Діви Марії, був Беатою еригований.

Однак він недовго служив віруючим. У 1570 році його дощенту знищили татари. Відтоді і аж до 1606-го не було в Рівному ні костелу, ні ксьондза-пробоша.

Його взялася відродити ще одна жінка - Анна із Штембергів, княгиня Александра Острозька, воєводина Волинська. Вона вчинила повторну ерекцію рівненського костелу за свій кошт, оздобивши "вістарями й апаратами необхідними" - так зазначалося в акті. Ця костельна будівля була зведена в місці, де ріс сад поруч із плебанією (будинком священика).

У 1773 році, коли дерев'яна будівля занепадала, духовні власті постановили спорудити новий, тепер уже мурований костел. Та треба знати ті часи - загального зубожіння людей. Кепськими були справи і у власників міста Любомирських. Будівництво костелу затягнулося на довгі роки. Тільки у 1859-му заклали наріжний камінь костелу святого Антонія. Керував будовою Костянтин Войчеховскі. Фінансував будівництво цієї католицької святині з червоної цегли ксьондз Роман Сангушко зі Славути. Споруду завершили через сорок років - у 1899-му. Та в ті непевні часи католики міста не залишилися без храму. Служби Божі перенесли до костелу святого Юзефа, збудованого ще в 1764 році на теперішній вулиці Дорошенка, де сьогодні дитячий садок, і знищеного приблизно у 1970-му вже радянською владою.

Варто сказати, що в парку, який прилягав до Рівненської гімназії, була споруджена дерев'яна каплиця святого Станіслава. На превеликий жаль, вона не збереглася, але місце її знаходження відоме. Залишки фундаменту каплиці збереглися. Їх можна побачити поблизу обласного краєзнавчого музею, в глибині згадуваного вище старовинного парку.

Та повернемося до костелу. Відомо, що у 1927 році парафіяльний костел святого Антонія в Рівному заново оновився: отримав красиві вітражі, модерністську поліхромію пензля К. Політинського.

Найстарішою в костелі певний час була ікона Божої Матері, намальована на дереві та пожертвована ще у 1650 році рівненським католиком львівським гончарем Яном Чарнокозічем і його дружиною Розалією.

У свій час у закритті (кімната у костелі, де приймають парафіян із різними проханнями ксьондз і монахині) можна було побачити декілька цікавих старих портретів.

У костельних підземеллях (до самого закриття костелу святого Антонія у 1958 році радянською владою) містилися труни-поховання родини Любомирських, у тому числі князя каштеляна Юзефа Любомирського і його дружини Людвіки з роду Сосновських - симпатії відомого польського діяча Тадеуша Костюшка. Там також можна було прочитати епітафії (напи-

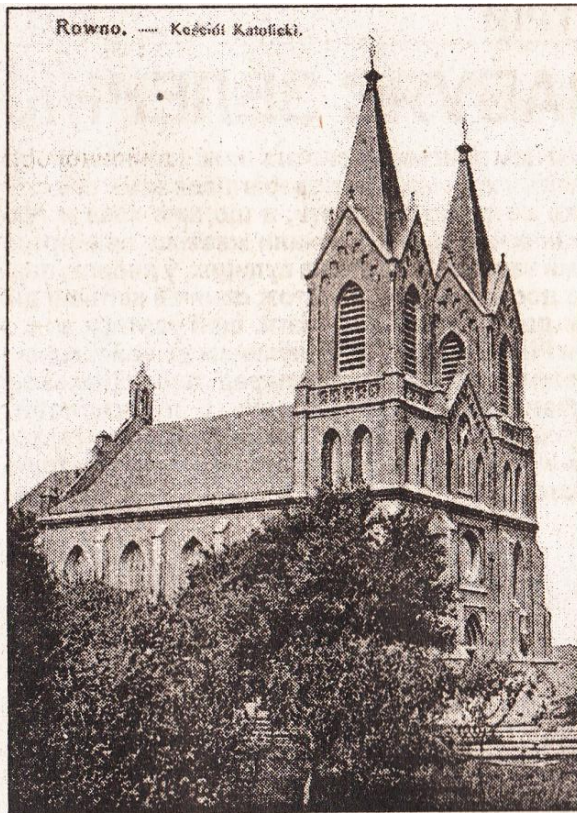
си) Любомирських, зокрема князя Казимира Любомирського, звано-го тоді як польського композитора і мецената культури.

Відомою фігурою став ксьондз-пробош Людвік Сиревіч, настоятель храму в 20-43 роках минулого століття.

Добре пам'ятаю, як знищувалася ця римо-католицька святиня в Рівному. Спочатку були сплиняні одним із радянських активістів зверху костелу хрести. За розповідями рівнян, буквально через декілька днів він покінчив життя самогубством. А вже потім розібрали вежі, що значною мірою порушило загальний архітектурний стиль неоготичної католицької святині. Пам'ятаю також, як розібрали на частини один із найкращих на Заході органів. Крипту з похованнями заслужених для костелу і Рівного діячів піддали безжалюсної девастації, простіше, по-диявольському знищили. А ксьондз-пробош Серафін Альойзи Кашуба за глибоку відданість Богові був засланий до Казахстану.

Ось такі трагічні сторінки мала у своїй історії святиня, де нині зал камерної та органної музики, а перед цим від кінця шістдесятих і до вісімдесятого року функціонував кінотеатр "Глобус".

У результаті ось уже майже два десятиліття літургії, шлюбів, хрещення відбуваються в римо-католицькому обряді в костелі святих Апостолів Петра і Павла, що на вул. Соборній, у колишньому гарнізонному костелі. Завдяки старанням і цілковитій відданості божій справі настоятеля цього храму ксьондза-декана Владислава Чайки, самовідданий праці багатьох парафіян, цю святиню гарно відремонтували. Бо ж прий-

ловину солдатів. Військові капелани докладали всіх старань, щоб мати власну святиню.

Восени 1930-го розпочалося будівництво гарнізонного костелу, яке завершили за неповні два роки. Костел у новому "брилатовому стилі" постав біля казарм військового містечка. 8 грудня 1932 року його освятили і віддали для ужитку війську. Завдяки енергії, наполегливості місцевої дивізії, командира генерала Едмунда Кнолля-Ковнацького, ксьондза-капелана Раймонда Бутримовіча "доконали цю велику справу коштом сто тисяч злотих..." - пише польське видання.

За кілька років шла у велике запустіння за п'ять десятиліть років використання приміщення як спортивного залу.

Поряд із відродженням костелом споруджено на великому подвір'ї прекрасну Хресну Дорогу. До завершення наближається будівництво триповерхового просторого Дому Парафіяльного.

Колишній гарнізонний костел нині цілком замінив католикам Рівного костел святого Антонія, який так і не служить релігійним потребам рівненських католиків.

Цікавим є запитання: а як і коли в Рівному появився цей гарнізонний костел? Із польських газетних джерел за 1997 рік можна дізнатися: на зламі 20-30 рр. минулого століття, за польської влади в Рівному, Рівненський гарнізон, один із найбільших у польській державі, не мав власного костелу. А парафіяльний костел (святого Антонія) міг помістити лише по-

храм відзначатиме своє 80-річчя. Щоб він і надалі розвивався як святиня для католиків Рівного, серце і душу вкладають у свою духовну працю разом із ксьондзом-пробошем Владиславом Чайкою також ксьондз-вікарій Гжегож Друс, монахині - Матеуша, Юлія, Віталія, органістка Лільяна Гаргас. Сердечні слова визнання та подяки належить сказати і таким чудовим жінкам, як пані Магда Ліцінська, пані Ірена Залєвська, пані Тетяна Макавчук - регентам дорослого, молодіжного та дитячого хорів. Керовані ними хори, своїми духовними співами во хвалу Ісусу Христу і Божій Матері пресвятій Діви Марії прикрашають усі літургії.

Саме завдяки цим служителям святої церкви цього річчя пасхальні свята для католиків-рівнян стануть величними днями єднання з Богом.